

Paweł Stalmach (1824 – 1891)

Paweł Stalmach (ur. 13 sierpnia 1824 w Bażanowicach koło Cieszyna). Syn Jana i Zuzanny z domu Cichy. Ukończył ewangelicką szkołę powszechną i gimnazjum ewangelickie w Cieszynie, gdzie w 1842 roku założył Złączenie Polskie. Polski dziennikarz, publicysta, działacz społeczny i narodowy działający na Śląsku Cieszyńskim.

Duży wpływ na jego późniejszą twórczość i działalność miały wydarzenia z czasów jego studiów w Wiedniu, wtedy to poznał Polaków z Galicji, m.in. księcia Jerzego Lubomirskiego. Jeszcze przed powrotem do Cieszyna uczestniczył w Zjeździe Słowiańskim w Pradze. Związany z "Tygodnikiem Cieszyńskim" oraz "Gwiazdką Cieszyńską". Poza redagowaniem tych pism pisywał poematy oraz prace słowianoznawcze. Wydawał broszury polemiczne, w których poruszał tematy związane z problemami narodowościowymi Górnego Śląska. Przyczynił się do powstania na Śląsku Cieszyńskim organizacji i instytucji narodowych: Złączenie Polskie (1842, które szybko upadło i zostało zastąpione przez Towarzystwo uczących się języka polskiego w gimnazjum ewangelickim w Cieszynie), Czytelni polskiej (1848), Towarzystwa Naukowej Pomocy dla Księstwa Cieszyńskiego (1872) oraz Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego (1885).

Paweł Stalmach był ewangelikiem, jednak tuż przed śmiercią przeszedł na katolicyzm. Zmarł 13 listopada 1891 w Cieszynie. Pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Cieszynie.

pomnik: Cieszyn (Przed I LO im. A. Osuchowskiego, wykonany przez Jana Hermę, w 1985 r.)

muzeum:

